

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

8 vtrum adulterium sit determinata species distincta ab alijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

De poenitentia autem publice debito non inuenio, quod impediatur matrimonium etiam contrahendum: quoniam solum poenitentiam solemnem inuenio impedire contrahendum matrimonium, ut dicitur 27. questio. 2. cap. de his. ubi de poenitentia non iterabili manifeste est sermo. Nulla tamen poenitentia dirimit contractum. Sed & in foro conscientiae, si raptor cōfessus est, & absolutus, & reconciliatus puellae, & parentibus, &c. ad nullam videtur amplius poenitentiam obligatus, ex quo ei non imponitur.

Ad tertium dicendum, quod aliter est dicendum de raptu puellarum, quae sunt aliis desponsatae, & aliter de raptu illarum, quae non sunt aliis desponsatae. Illae enim, quae sunt aliis desponsatae, restituedae sunt suis sponis, qui in eis ex ipsa desponsatione ius habent. Illae autem, quae non sunt aliis desponsatae, primo restituedae sunt patris potestati, & tunc de voluntate parentum licite possunt eas in vxores accipere. Si autem aliter fiat, illicitè matrimonium contrahitur. Tenetur enim quicumque rem rapit, ad eius restitutionem. Nec tamen raptus dirimit matrimonium iam contractum, etsi impediatur contrahendum. Quod autem dicitur in predicto cōsilio, dictum est in detestationem illius criminis, & est abrogatum. Vnde Hieron. * contrarium dicit. Tria, inquit, coniugia legitima in scripturis leguntur. Primum est, virgo casta in virginitate viro data legitime. Secundum est, virgo in ciuitate deprehensa a viro, & illi per vim copulata, si voluerit pater eius, dotabit eam iste vir quantum iudicauerit pater, & dabit pretium pudicitiae eius. Tertium autem est, quae auferatur ei, & traditur alteri de voluntate patris. Vel potest intelligi de illis, quae sunt aliis desponsatae, & maxime per verba de praesenti.

Ad quartum dicendum, quod sponsus ex ipsa desponsatione habet aliquod ius in sua sponsa: & ideo quamuis peccet violentiam inferendo, excusatur tamen a crimine raptus. Vnde Gelasius Papa * dicit: Lex illa praeteritorum principum ibi raptum dixit esse commissum, ubi puella, de cuius nuptiis nihil actum fuerat, videbatur abducta.

ARTICVLVS VIII.

Utrum adulterium sit determinata species luxurie ab alijs distincta.

Ad octauum sic proceditur. Avf, quod adulterium non sit de-

parte sua committit adulterium, & quod sumantur secundum diuersas mulierum conditiones arguitur contra primum. Species autem diuersae conditiones mulierum: sed distinctio mulieris soluta; cum qua comparatur.

terminata species luxurie ab alijs distincta. Dicitur enim adulterium eo, quod aliquis ad alteram accedat praeter suam, sicut dicitur quodam glo. * super Exodum: sed alia mulier praeter suam potest esse dicitur farum conditionum. Svel virgines vel in potestate patris exiles, vel meretrices, vel cuiuscunque alterius conditionis: ergo videtur, quod adulterium non sit species luxurie ab alijs distincta.

¶ 2 Præterea Hieron. * dicit, nihil interest, ex qua causa quis fornicari: vnde Sixtus Pythagoricos. Adulter, inquit, est amator deterior in sua vxore, & pari ratione in quamlibet aliam mulierem: sed in omni luxuria est amator deterior debito: ergo adulterium inuenitur in omni luxuria. non ideo debet poni luxurie species. ¶ 3 Præterea. Vbi est eadem ratio deformitatis, ibi non videtur esse alia species peccati: sed in supposito & adulterio videtur esse eadem ratio deformitatis: quia vtrique violatur mulier alienae potestati subiecta: ergo adulterium non est determinata species luxurie ab alijs distincta.

SED CONTRA est, quod Leo Papa dicit, quod adulterium committitur cum propria libidinis instinctu, vel alieno consentu altero, vel altera, contra pactum coniugale concumbitur: sed hoc importat specialem deformitatem luxuriae: ergo adulterium est determinata species luxurie.

RESPONDEO. Dicendum, quod adulterium, sicut ipsum nomen sonat, est accessus ad adulterium totum. In quo quidem dupliciter contrahitur, & humane generationis bonum aliquis delinquit. Primum quidem, in quantum accedit ad mulierem non sibi matrimonio copulata, quod reputatur ad bonum proles proprie educanda. Alio modo, quia accedit ad mulierem alteri per matrimonium copulata, & sic impedit bonum proles aliena. Eadem ratio dicitur

lieris quandoque adulterij, quandoque legitij, &c. iuxta varias conditiones mulierum. Et hoc tam aperte dicitur, summusque dicitur nec Maritus, nec alius carus dicitur. Ad probationem autem impossibilitatis dictum exponit secundum in littera non allegatum ex supradictis. Nam ex hoc dicitur gati cum quacunque semper est adulterium, latetur fides coniugalis, manifeste dicitur sic sumi dictum est ex parte mulieris, vbi vbi similis adesse dicitur.

Ref. vtr. 36. q. 2. c. 13.

36. q. 1. cap. Lex illa praeteritorum.

4. di. 4. ar. 4. q. 2. corp. Et mal. q. 15. artic. 3. corp.

¶ Super quæstio. 154. articulum octauum.

IN artic. 8. quæstio. eiusdem 154. in responsione ad primum ex Martino dubium occurrit contra hanc responsonem dicentem, quod ista expositio est obscura, & ponit impossibilia. Obscura quidem, quia non dicit planè, vtrum in tali casu concubitus mulieris sit adulterium: nec etiam dicit, vtrum vir ex parte beatus Thomas dicit, quam non: in tali tamen casu, qui frequenter contingit, & multorum conscientias pulsatur, fuerat loquendum apertius. Impossibilia autem dicit hæc duo. scilicet vir ex

uxoria, & q non est intelligendum illud superius dictum modo...

A author, quia constat. q magis est adulter coniux amator ardentior...

muliere coniugata, que per adulterium corrumpitur. Vnde dicitur Eccl. 23. Omnis mulier relinquens virum suum peccabit.

tra bonum matrimonij, inhoneste eo vrens, licet fidem non violat: ideo aequaliter potest adulter nominari, & magis, quam ille, qui est ardentior amator alterius mulieris.

AD TERTIVM dicendum, quod vxor est in potestate viri, sicut ei matrimonio copulata: puella autem sub potestate patris, sicut per eum matrimonio copulanda.

co modo, quo omnis illicitus amor, licet qui solus est matrimonialis, iniuriatur. Sed quia hoc est magis elongatum a matrimonio, quam ardentior amor coniugis, quia claudit inhonestatem ipsius coniugis explicite: ideo iste magis adulterij denominationem suscipit, quam ardentior amator mulieris non suae absolute.

Super questio. 154. articulum nonum.

In artic. 9. eiusdem q. 154. in responsione ad secundum obiectioes occurrit Martini in questione de incestu, contra auctorem hic, in hoc, quod inconuenientia consanguinitatis, & affinitatis est eiusdem rationis.

Supra art. 1. cor. Et 4. dist. 4. art. 4. q. 3. & 3. cor. Et mal. q. 15. art. 3. corp.

36. q. 2. ca. Lex illa praeteritorum, a medio.

ARTICVLVS IX.

Virum incestus sic determinata species luxuria.

AD NONVM sic proceditur. Vt quod incestus non sit species determinata luxuria. Incestus enim dicitur per priuationem castitatis: sed castitati vniuersaliter opponitur luxuria: ergo videtur, quod incestus non sit species luxurie, sed sit ipsa luxuria.

¶ 2. Preterea. In Decretis dicitur 36. q. 1. quod incestus est consanguineorum, vel affinium abusus: sed affinitas differt a consanguinitate: ergo incestus non est vna species luxuria, sed plures.

¶ 3. Preterea. Illud quod de se non importat aliquam deformitatem, non constituit aliquam determinatam speciem vitij: sed accedere ad consanguineas, vel affines, non est in se deforme, aliis nullo tempore licuisset: ergo incestus non est determinata species luxuria.

& legalem. ergo non est species specialissima, immo nec consanguineorum commissio est species specialissima.

Ad hoc dicitur, quod cum persona naturaliter coeuntes consumata, reputentur in huiusmodi vna caro, conuequens est, quod affinitas nil aliud sit, quam consanguinitas carnis suae, ac per hoc eiusdem rationis est indecentia vtrobiq; scilicet violare consanguinitatem carnis suae, quamvis diuersimode caro per generationem accepta, & per commissionem sit sua, quod spectat ad differentiam inter ipsas personas coeuntes, non ad differentiam carnis ad sibi coniunctos, quoniam vtrobiq; est consanguinitas. Quia igitur affinitas ad consanguinitatem ordinatur, vt ad proprium finem (quoniam ad hoc directe, & proxime est, vt consanguinitas carnis sibi commixtae honoretur, & ex proprio fine specificetur ordinatum ad finem) conuequens est, vt eiusdem rationis inconuenientia sit dehonore affinitatem, & consanguinitatem, quod fit per incestum, sicut etiam ad adulterij speciem spectat, quicquid propter adulterium fit. Non solum ergo dependet affinitas a consanguinitate in hoc, quia non esset sine illa, sed vt a proprio fine, vt in littera hac declaratum est: hoc enim significant verba litterae subtiliter perspecta, Secunda Secunda S. Thomae. AAA B ET

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ille, qui habet vxorem, si ad aliam accedat, peccatum eius potest denominari, vel ex parte sua; & sic semper est adulterium, quia contra fidem matrimonij agit: vel ex parte mulieris, ad quam accedit; & sic quandoque est adulterium, puta, cum coniugatus accedit ad vxorem alterius.

Quandoque autem habet rationem stupri, vel alicuius alterius, secundum diuersas conditiones mulierum, ad quas accedit. Dicitur est autem supra, quod species luxurie accipiuntur secundum diuersas mulierum conditiones.

AD SECVDVM dicendum, quod matrimonium specialiter est ordinatum ad bonum humanae prolis, sicut dictum est. Adulterium autem specialiter matrimonio contrariatur, in quantum violat matrimonij fidem, quam quis coniugi debet: & quia ille, qui est ardentior amator vxoris, facit con-

trariatur, sic longe grauius est in viro adulterium ex conditione mulieris quod patet ex eo, quod coitus magis accedit a licito est peior, quoniam malum graduatur penes recessum a bono. Ille enim est magis cecus, seu luscus, qui magis est remotus a visu. Constat autem coitum cum coniugata esse magis remotum a licito coitu, quam coitum cum coniugato: tum quia iste, qm mos erat, peccatum non erat, vt Aug. dicit. Ille autem semper damnatus fuit: tum quia ille contra certitudinem prolis est ex hoc ipso, qd mulier coniugata est. Venter enim vnus. mariti, duorum est: sed iste non est contra certitudinem prolis ex hoc, qd iste est vit alterius, qm non portat ipse prolem in corpore suo: tum quia ille est longe magis contra naturalem zelum: qm constat, qd est maior zelus, ne coniugata adulteret, quam ne coniugatus coeat cum altera, vt patet: tum quia ille omni lege punitur, iste autem solum a diuina lege. Vnde patet quanta est hinc, & inde disparitas.

In responsione ad secundum eiusdem S. articuli, qd comparatio in littera facta inter ardentioris amatoris vxoris, & ardentioris amatoris mulieris, non vxoris, penes a adulterij crimen, potest intelligi dupliciter. Vno modo, referendo vtrobiq; ad coniugatum. Alio modo absolute. In primo sensu non loquitur